แบบฟอร์มสรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1. หัวข้อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากงาน มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2569 THAILAND RESEARCH EXPO2026

2. ชื่อผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ น.ส.สมใจ หกหนู นักเอกสารสนเทศปฏิบัติการ

3. วัน/เวลา/สถานที่ 29 มิ.ย. 2569 เวลา 10.00-10.30 น. ห้องประชุมฝ่ายสารสนเทศ

4. รายชื่อผู้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักเอกสารสนเทศและบรรณารักษ์ฝ่ายสารสนเทศ

5. เนื้อหาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การเสวนาในหัวข้อ Thailand's Readiness for Open Science and OECD Integration: From Vision to Execution ซึ่งจัดขึ้นภายในงานมหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ 2569 มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนทิศทางการพัฒนาระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ของประเทศไทยให้สอดคล้องกับแนวคิด Open Science และมาตรฐานขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาระบบนิเวศข้อมูลวิจัยของประเทศให้มีความโปร่งใส เชื่อมโยง และสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้วิสัยทัศน์ Thailand Open Science for ALL ซึ่งให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลวิจัย (Open Data) การเข้าถึงองค์ความรู้ของทุกภาคส่วน การสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานวิจัย ภาครัฐ และภาคเอกชน ตลอดจนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศผ่านการใช้ข้อมูลวิจัยเป็นฐานในการพัฒนานโยบายและนวัตกรรม

การเสวนาได้อธิบายสถานะของประเทศไทยในการเข้าสู่กระบวนการเป็นสมาชิก OECD ซึ่งปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการประเมินทางเทคนิคโดยคณะกรรมการของ OECD หลายสาขา โดยประเทศไทยจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล (Data Infrastructure) ทั้งด้านระบบคลาวด์ เครือข่ายสื่อสาร การสำรองข้อมูล ระบบบริหารจัดการข้อมูล และกลไกการแบ่งปันข้อมูล (Data Sharing) ที่สามารถสร้างสมดุลระหว่างการเปิดเผยข้อมูลเพื่อการใช้ประโยชน์กับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยและการคุ้มครองข้อมูลที่มีความอ่อนไหว ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาระบบ Open Science ของประเทศ

ในด้านการขับเคลื่อนระบบข้อมูลวิจัย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ได้นำเสนอแนวคิดการพัฒนา TSRI Intelligence System และ SRI Data Pipeline ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลอัจฉริยะที่ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing: NLP) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ ระบบ

ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถค้นหาข้อมูลวิจัยสาธารณะได้อย่างรวดเร็ว เพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามผลงานวิจัย และตรวจสอบความซ้ำซ้อนของโครงการวิจัยภายใต้กองทุน ววน. ผ่านตัวชี้วัดด้านความแม่นยำ (Precision) ความครอบคลุม (Recall) และค่า F1 Score ซึ่งจะช่วยลดการทำวิจัยซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรงบประมาณ และสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายบนพื้นฐานของข้อมูล (Data-driven Policy) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

อีกประเด็นสำคัญของการเสวนาคือการสร้างความน่าเชื่อถือและความยั่งยืนของคลังข้อมูลวิจัย โดยเน้นความสำคัญของมาตรฐานสากลสำหรับคลังข้อมูลดิจิทัล เช่น CoreTrustSeal, Nestor Seal และ ISO 16363 ตลอดจนกระบวนการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัล (Digital Preservation) เพื่อให้ข้อมูลวิจัยสามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ในระยะยาว นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจัดทำเมทาดาทา (Metadata) ที่มีคุณภาพ การใช้ตัวระบุถาวร (Persistent Identifiers: PIDs) เช่น DOI และ ORCID เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลนักวิจัย ผลงานวิจัย และชุดข้อมูลเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งผลักดันโครงการ Thailand DOI Service Center และศึกษาการจัดตั้ง ORCID Consortium ระดับประเทศ เพื่อยกระดับบริการโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูลวิจัยให้มีมาตรฐานสากลและรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลในระดับนานาชาติ

โดยสรุป การเสวนาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนา Open Science ของประเทศไทยไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการเปิดเผยข้อมูลวิจัยเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านข้อมูล การกำหนดธรรมาภิบาลข้อมูล การใช้มาตรฐานสากล การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อให้ระบบข้อมูลวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศไทยมีความโปร่งใส เชื่อมโยง ใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมรองรับการเป็นสมาชิก OECD รวมทั้งยกระดับศักยภาพการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศในระยะยาว

***จัดส่งแบบฟอร์มผ่านมาทางคณะทำงาน KM ประจำฝ่าย**